

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

ÚVOD

Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka vymedzujú nároky na jazykové vedomosti a spôsobilosti žiaka v predmete nemecký jazyk na stredných školách, na ktorých sa štúdium končí maturitnou skúškou. Cieľom maturitnej skúšky je zosúladienie požiadaviek na jazykové vedomosti a komunikačné spôsobilosti žiakov a zjednotenie kritérií na hodnotenie osvojených jazykových vedomostí a komunikačných spôsobilostí žiakov.

Materiál bol vypracovaný na základe Štátneho vzdelávacieho programu pre vyššie sekundárne vzdelávanie a Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR). Dosiahnutím medzinárodných úrovní B1 a B2 sa zlepšuje možnosť mobility mladých ľudí v rámci Európy, štúdiá v zahraničí a uplatnenia na európskom trhu práce.

Žiak na úrovni B1:

Rozumie hlavným bodom zrozumiteľnej spisovnej vstupnej informácie o známych veciach, s ktorými sa pravidelne stretáva v práci, škole, voľnom čase atď. Dokáže sa zorientovať vo väčšine situácií, ktoré môžu nastať počas cestovania v oblasti, kde sa hovorí týmto jazykom. Dokáže vytvoriť jednoduchý spojený text na témy, ktoré sú mu známe alebo o ktoré sa osobne zaujíma. Dokáže opísať svoje skúsenosti a udalosti, sny, nádeje a ambície a stručne odôvodniť a vysvetliť svoje názory a plány (SERR, s. 26).

Tematické okruhy

1. Rodina a spoločnosť

- životopis (osobné údaje: meno, bydlisko, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, významné momenty v živote),
- členovia rodiny (zovňajšok, charakter, záľuby),
- rodinné vzťahy (vzťahy medzi súrodencami, rodičmi a deťmi, starí rodičia, pomoc v rodine, domáce práce, všedné dni a rodinné oslavy).

2. Domov a bývanie

- môj domov (opis prostredia, v ktorom bývam, vybavenie miestností),
- bývanie v meste a na vidieku (výhody a nevýhody),
- ideálne bývanie (vlastné predstavy o bývaní).

3. Ľudské telo, starostlivosť o zdravie

- ľudské telo,
- bežné a civilizačné choroby, úrazy, telesné a fyzické stavy, návšteva u lekára, v lekárni,
- zdravý spôsob života (správna životospráva, telesná a duševná hygiena).

4. Doprava a cestovanie

- a) prípravy na cestu, dôvody, cieľ a význam cestovania (za prácou, na dovolenku, služobne),
- b) dopravné prostriedky (výhody a nevýhody jednotlivých dopravných prostriedkov),
- c) individuálne a kolektívne cestovanie (spôsob a druhy dopravy, druhy ubytovania, stravovanie).

5. Vzdelávanie

- a) školský systém (typy školských zariadení, skúšky, organizácia školského roka, klasifikácia, prázdniny),
- b) vyučovanie (rozvrh hodín, predmety, prestávky, školské stravovanie, aktivity na hodine),
- c) život žiaka (voľný čas, záľuby, mimoškolské aktivity, brigády, priatelia, vreckové).

6. Človek a príroda

- a) ročné obdobia, počasie,
- b) príroda okolo nás – fauna (zvieratá voľne žijúce, v ZOO, domáce) a flóra,
- c) stav životného prostredia (znečistenie zeme, vôd, ovzdušia), prírodné katastrofy.

7. Voľný čas, záľuby a životný štýl

- a) možnosti trávenia voľného času,
- b) organizovaný voľný čas (mimoškolské aktivity, krúžky, brigády),
- c) individuálne záľuby (umenie, kultúra, hudba, knihy, šport, domáce práce, príroda).

8. Stravovanie

- a) jedlá a nápoje počas dňa (raňajky, obed, večera), obľúbené jedlo,
- b) stravovacie možnosti a zariadenia (stravovanie v škole, doma, v reštaurácii),
- c) národné kuchyne – zvyky a špeciality (suroviny, jedlá, stolovanie).

9. Multikultúrna spoločnosť

- a) sviatky - zvyky a tradície (cirkevné a štátne sviatky, folklórne tradície a rôzne podujatia),
- b) spolunažívanie ľudí rôznych národností v jednej krajine,
- c) zblížovanie kultúr (kontakty kedysi a dnes), osobné kontakty s inými kultúrami, tolerancia.

10. Obliekanie a móda

- a) vplyv počasia a podnebia na odievanie,
- b) odev a doplnky na rôzne príležitosti,
- c) výber oblečenia (móda, vek, vkus, nálada, možnosti), starostlivosť o oblečenie.

11. Šport

- a) druhy športu (kolektívne, individuálne, letné a zimné, atraktívne športy, rekreačný a profesionálny šport),

- b) šport, ktorý ma zaujíma (aktívne, pasívne), dôvody,
- c) význam športu pre rozvoj osobnosti (fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti, charakter).

12. Obchod a služby

- a) nákupné zariadenia (obchody, hypermarkety, trhoviská),
- b) služby (pošta, banka, polícia, čerpacia stanica),
- c) reklama a vplyv reklamy na zákazníkov.

13. Krajiny, mestá a miesta

- a) dôležité miesta v mojom živote (rodisko, miesto štúdií, miesto trávenia víkendov a prázdnin),
- b) sprevádzanie turistov (privítanie, základné informácie o pobyte),
- c) turisticky zaujímavé miesta (hrady, zámky, kúpele, jaskyne) a mestá.

14. Kultúra a umenie

- a) možnosti kultúry v meste a na vidieku (múzeá, výstavy, divadlá, kiná, koncerty, cirkus, tanec),
- b) obľúbená oblasť kultúry a umenia (žánre, známe osobnosti),
- c) návšteva kultúrneho podujatia.

15. Knihy a literatúra

- a) knihy, e-knihy - výber, čítanie,
- b) obľúbený autor a žánre,
- c) prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím (život a dielo spisovateľa).

16. Človek a spoločnosť

- a) morálka (správanie sa mladých a starších ľudí, etická výchova v rodine a v škole),
- b) spoločenská etiketa – stretnutia, pozdravy a blahoželanania, etiketa návštev: dôvody a čas, témy rozhovorov, pohostenie,
- c) normy a ich porušovanie (morálka a zákon, nedorozumenie a konflikt).

17. Komunikácia a jej formy

- a) typy komunikácie a jej význam (verbálna, neverbálna),
- b) komunikácia v rôznych situáciách (na verejnosti a v súkromí medzi mladými, mladými a staršími, na ulici, v škole, v rodine, v každodennom živote, vo výnimočných situáciách),
- c) moderné formy komunikácie (mobilný telefón, počítač - elektronická pošta, internet).

18. Masmédiá

- a) typy masovokomunikačných prostriedkov (ich využitie, výhody, nevýhody),

- b) tlač (noviny, časopisy, rubriky) - výber, nákup, čítanie – obľúbené články,
- c) rozhlas, televízia (obľúbené typy programov, sledovanosť).

19. Mládež a jej svet

- a) charakteristika mladých (zovňajšok, móda; vnútorná charakteristika: typické vlastnosti, záujmy),
- b) postavenie mladých v spoločnosti (práva a povinnosti, možnosti štúdia, práca, mladé rodiny),
- c) vzťahy medzi rovesníkmi a generačné vzťahy (konflikty - príčiny, prejavy, dôsledky).

20. Zamestnanie

- a) typy povolání (fyzická a duševná práca), voľba povolania, jej motivácia,
- b) trh práce (ponuka pracovných miest a nezamestnanosť, žiadosť o zamestnanie, profesijný životopis, prijímací pohovor),
- c) pracovný čas a voľný čas (zdokonaľovanie práce, nové technológie).

21. Veda a technika v službách ľudstva

- a) život kedysi a dnes (výdobytky vedy a techniky a životná úroveň, prístroje v domácnosti),
- b) pozoruhodné objavy a vynálezy vedy a techniky,
- c) veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika, jadrová fyzika...).

22. Vzory a ideály

- a) pozitívne a negatívne charakterové vlastnosti, ideálny človek, kritériá hodnôt,
- b) človek, ktorého si vážim,
- c) skutoční a literárni hrdinovia.

23. Vzťahy medzi ľuďmi

- a) medziľudské vzťahy (v rodine a v škole, susedské, generačné),
- b) priateľstvo a láska (hodnotový systém, postoje, stretnutia, oslavy),
- c) spoločenské problémy (vzťah spoločnosti a jednotlivcov k postihnutým, závislým a bezdomovcom).

24. Slovensko

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesta, ktoré by som odporučil cudzincom,
- c) zvyky, tradície, konvencie.

25. Krajina, ktorej jazyk sa učím

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesto, ktoré by som rád navštívil,
- c) výnimočnosť, zvyky, tradície a konvencie.

CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

Cieľové kompetencie sú všeobecne formulované požiadavky na vedomosti a zručnosti, ktoré si má žiak osvojiť, ak chce štúdium nemeckého jazyka ukončiť maturitnou skúškou.

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie používateľa cudzieho jazyka zahŕňajú jeho vedomosti, zručnosti a praktické schopnosti, osobnú zainteresovanosť aj schopnosť učiť sa.

Žiak:

- uplatňuje vedomosti týkajúce sa zemepisných, hospodárskych, spoločensko-ekonomických a kultúrnych reálií,
- porovnáva reálie nemecky hovoriacich krajín s reáliami vlastnej krajiny,
- správa sa v súlade s konvenciami príslušných krajín,
- uplatňuje získané vedomosti a zručnosti v každodennom živote,
- chápe potrebu celoživotného vzdelávania sa v nemeckom jazyku,
- získava nové vedomosti a zručnosti uvedomelo,
- opakuje si osvojené vedomosti a dopĺňa si ich,
- uplatňuje stratégie učenia sa cudzieho jazyka,
- uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti v príprave na svoje budúce povolanie.

Komunikačná jazyková kompetencia

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa nemeckým jazykom hovorí.

Komunikačná jazyková kompetencia zahŕňa nasledovné zložky:

a) jazykové kompetencie

Žiak vie a používa:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické a syntaktické javy (gramatická kompetencia),
- slovotvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia),
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia: ortografická a ortoepická).

b) sociolingválne kompetencie

Žiak vie:

- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách v bežných komunikačných situáciách,
- používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so sociokultúrnym úzom v nemecky hovoriacich krajinách,
- správne reagovať v rôznych spoločenských situáciách (pozdravy, oslovenie, nadviazanie rozhovoru, zvolania),
- dodržiavať konvencie slušnosti (vyjadrenie záujmu o druhého, výmena názorov, informácií, vyjadrenie obdivu, srdečnosti, pohostinnosti, obdarovanie, vyhýbanie sa priamym príkazom, vyjadrenie poľutovania, ospravedlnenia, vyhýbanie sa opravovaniu, protirečeniu, poučovaniu, primerané používanie slov ďakujem, prosím, vyhýbanie sa vyjadreniu asertívnej nadradenosti, neprimeranému sťažovaniu sa, neprimeranej nespokojnosti),
- používať výrazy ľudovej múdrosti (príslovia, porekadlá, ustálené spojenia),
- si uvedomiť rozdiely registra (veľmi formálneho, formálneho, neformálneho, rodinného, intímneho).

Žiak sa dokáže vyjadrovať s istotou, zrozumiteľne a zdvorilo vo formálnych aj neformálnych funkčných štýloch, ktoré zodpovedajú danej situácii a osobám. S istým úsilím sa dokáže zúčastniť na diskusií a prispievať k nej, aj keď ide o rýchlu a hovorovú reč. Dokáže komunikovať s rodenými hovoriacimi bez toho, aby ich nechtiac zabával či iritoval, alebo aby ich nútil správať sa inak, než by sa správali k rodenému hovoriacemu. Dokáže sa vyjadrovať vhodne v konkrétnej situácii a vyhýbať sa závažným chybám vo formuláciách (SERR, s. 123).

c) pragmatické kompetencie

Žiak vie:

- ako prehovoriť (zámer, téma, následnosť, príčina, kohézia, koherencia, štýl, register, rétorika),
- ako funkčne využívať jazykové prostriedky na získavanie informácií, vyjadrenie postojov (súhlas, nesúhlas), na vyjadrenie modalít (povinnosť, schopnosť), vôle (túžby, zábery), emócií (radosť, uspokojenie, nevôľa, záujem, prekvapenie, rozčarovanie, strach), na vyjadrenie etických zásad (ospravedlnenie, ľútosť, poľutovanie, súhlas, nesúhlas, pozdravenie, žiadosť, odmietnutie, začatie, udržiavanie a ukončenie rozhovoru),
- ako zostaviť prehovor vzhľadom na interaktívnu (výmena informácií) alebo transaktívnu (sprostredkovanie informácií) schému.

Komunikačné jazykové činnosti a stratégie

V obidvoch častiach maturitnej skúšky (externej i internej) sa preverujú receptívne (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) a produktívne (ústny prejav a písomný prejav) činnosti a stratégie.

Počúvanie s porozumením (Hörverstehen)

Počúvanie s porozumením

Žiak dokáže porozumieť jednoducho vyjadreným faktografickým informáciám o častých každodenných témach alebo tých, ktoré sa vzťahujú na zamestnanie, identifikujúc všeobecné správy aj konkrétne detaily za predpokladu, že reč je zreteľne artikulovaná vo všeobecne známom prízvuku. Dokáže porozumieť hlavným myšlienkam podaným spisovným jazykom na známe témy, s ktorými sa pravidelne stretáva v škole, vo voľnom čase atď., vrátane krátkych rozprávání (SERR, s. 68).

Cieľové požiadavky

Žiak dokáže:

- identifikovať tému hovoreného prejavu,
- pochopiť hlavnú myšlienku,
- porozumieť základným informáciám a dôležitým detailom,
- rozlíšiť základné a rozširujúce informácie,
- zachytiť špecifické informácie,
- rozlíšiť rôzne názory a stanoviská,
- rozlišovať citové zafarbenie prejavu.

Čítanie s porozumením (Leseverstehen)

Žiak dokáže na uspokojivej úrovni porozumenia prečítať nekomplikované faktografické texty o témach vzťahujúcich sa na oblasť jeho záujmu (SERR, s. 71).

Cieľové požiadavky

Žiak dokáže:

- identifikovať tému textu,
- postihnúť hlavnú myšlienku,

- porozumieť základným informáciám a dôležitým detailom,
- rozlíšiť základné a rozširujúce informácie,
- zachytiť špecifické informácie,
- rozlíšiť rôzne názory a stanoviská,
- rozpoznať citové zafarbenie textu,
- odhadnúť význam niektorých slov v texte na základe kontextu.

Ústny prejav (Sprechen)

Ústny prejav - interakcia

Žiak dokáže s istou dávkou sebadôvery komunikovať o známych i menej bežných záležitostiach, vzťahujúcich sa na jeho záujmy a odbornú oblasť. Dokáže získavať, odovzdávať, overovať a potvrdzovať informácie, riešiť menej bežné situácie a vysvetliť príčinu a podstatu problému. Dokáže vyjadrovať svoje myšlienky na abstraktnejšie témy, akými sú napríklad filmy, knihy, hudba atď. Dokáže využiť široký okruh jednoduchého jazyka na zvládnutie väčšiny situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť počas cestovania. Dokáže sa bez prípravy zapojiť do rozhovoru na známe témy, vyjadriť osobné názory a vymieňať si informácie o témach, ktoré sú mu známe, ktoré sú pre neho osobne zaujímavé, alebo sa vzťahujú na každodenný život (napríklad rodina, záľuby, práca, cestovanie a aktuálne udalosti), (SERR, s. 76).

Ústny prejav - produkcia

Žiak dokáže pomerne plynulo podať jednoducho formulovaný súvislý opis jednej z mnohých oblastí jeho záujmu, pričom ho prezentuje ako lineárny sled myšlienok (SERR, s. 60).

Cieľové požiadavky

Žiak dokáže:

- ústne sa vyjadrovať k témam týkajúcim sa štandardných situácií z vlastného zázemia a k témam spojeným s uvedenými tematickými okruhmi,
- podieľať sa (začať, udržiavať, ukončiť) na rozhovoroch o známych témach,
- súvislo opísať skúsenosti, sny, nádeje a ciele,
- porozprávať príbeh,
- vyjadriť svoj názor a odôvodniť ho,
- vyjadriť pocity a city (nespokojnosť, obdiv, odmietnutie, radosť, hnev, smútok...),
- získať a sprostredkovať informácie o prítomných, minulých a budúcich udalostiach,
- opísať osoby, predmety a činnosti.

Písomný prejav (Schreiben)

Žiak dokáže napísať jednoducho členený súvislý text na celý rad známych tém vo svojej oblasti záujmu spájaním krátkych odlišných prvkov do lineárneho sledu (SERR, s. 63). Dokáže poskytovať informácie a myšlienky na abstraktné aj konkrétne témy, pomerne presne kontrolovať informácie, pýtať sa na problémy alebo ich vysvetľovať. Dokáže písať osobné listy a poznámky, vyžiadať si alebo poskytnúť jednoduché dôležité informácie a vysvetliť, čo považuje za dôležité (SERR, s. 85). Vie správne používať základné lexikálne, gramatické, syntaktické a štylistické prostriedky vo formálnom a neformálnom písomnom prejave. Správne používa kompozičné postupy s ohľadom na obsah, adresáta písomného prejavu a slohový útvar.

Cieľové požiadavky

Žiak dokáže:

- napísať pozdrav, pozvanie, odkaz, blahoželanie, telegram,
- napísať súkromný a formálny list, žiadosť, životopis,
- opísať osobu, predmet, miesto, činnosť, situáciu,
- napísať súvislý text, v ktorom vyjadrí svoje názory, postoje, myšlienky, city,
- napísať správu, rozprávanie.

Interaktívne (integrované) zručnosti

Pod pojmom interaktívne (integrované) zručnosti sa rozumie ústny, resp. písomný prejav na základe vizuálneho alebo sluchového podnetu (texty, grafy, schémy, obrazy, diagramy, audio nahrávky).

Cieľové požiadavky

Žiak dokáže:

- zvládnuť situácie z bežného života (obchody, dopravné prostriedky, cestovná kancelária, orientácia v meste),
- reprodukovať dej jednoduchého príbehu a opísať reakciu,
- sformulovať hlavnú myšlienku textu, základné, rozširujúce a špecifické informácie textu,
- vybrať postavu, epizódu a zdôvodniť výber,
- tvoriť hypotézy, domnienky, očakávania k textu, prípadne k častiam textu,
- vymieňať si informácie v oblasti svojich záujmov,
- podať obsah textu na základe daných údajov,
- argumentovať na základe textu,
- zapracovať dané informácie do vlastného ústneho alebo písomného prejavu.

JAZYKOVÉ KOMPETENCIE (SPRACHMITTEL)

Pri preverovaní úrovne ovládania jazykových prostriedkov nejde o preverovanie odbornej terminológie ani o skúšanie pravidiel tvorenia daných javov, ani o ich taxatívne vymenovanie, ale o ich adekvátne použitie v písomnom a ústnom prejave a porozumenie pri počúvaní a čítaní.

1. Zvuková stránka jazyka (Aussprache, Intonation)

Žiak sa vie vyjadrovať spisovným jazykom s jeho správnu výslovnosťou a intonáciou.

Žiak vie správne používať:

- pravidlo o asimilácii: das **B**uch,
- slovný prízvuk: **s**agen, be**k**ommen, **A**pril,
- vetný prízvuk,
- intonáciu nemeckej vety:
oznamovacej: Heute ist er zu Hause.
opytovacej: Wohin gehst du? Kommst du mit?
rozkazovacej: Sag es nicht!

Žiak vie správne vyslovovať:

- zaokrúhlené samohlásky ö, ü: blöd, dünn,
- dvojhlasný ä, eu, ei, ie: Mäuse, heute, nein, vier,
- zatvorené e: sehen, krátke e: Bett, kämmer,
- otvorené e: kämen, Nähe,
- neprízvučné, redukované e: bitte,
- Ich- / Ach-Laut: ich, auch,
- ng: Junge.

2. Morfológia (Morphologie)

2.1 Slovesá (Verben)

2.1.1 Osoba, číslo (Person, Numerus): ich / wir; du / ihr; er, sie, es / sie, Sie.

2.1.2 časovanie, časy (Zeitformen):

prítomný čas	Präsens: er macht, er badet, er fährt,
minulé časy	Präteritum: er machte, er badete, er fuhr, Perfekt: er hat gemacht / kontrolliert / erzählt, er ist gewandert / aufgewacht, er hat gegessen / empfunden / angeboten, er ist gegangen / gelungen / eingeschlafen, Plusquamperfekt: er hatte gemacht / gegessen, er war gewandert / geblieben,
budúci čas	Futur I: er wird baden / fahren.

2.1.3 slovesný spôsob (Modus)

oznamovací spôsob	Indikativ:	er liest, wir gehen,
rozkazovací spôsob laufen wir / Sie!	Imperativ:	Arbeite! / Lies! / Lauf(e)! Arbeitet! Lest! Lauft! Arbeiten, lesen,
podmieňovací spôsob	Konjunktiv II:	er wäre / hätte / würde / müsste,
	prítomný čas:	er würde... baden / essen,
	Konjunktiv II:	er wäre gewesen, aufgewacht, geblieben, gefahren,
	minulý čas:	er hätte gehabt, gemusst, gearbeitet, empfohlen.

2.1.4 slovesný rod (Genus verbi)

činný rod	Aktiv		er schreibt, er fährt, er ist, er arbeitet,
trpný rod	Vorgangspassiv	Präsens:	er wird gerufen,
priebehový		Präteritum:	er wurde gerufen,
		Perfet:	er ist gerufen worden,
stavový	Zustandspassiv	Präsens:	er ist gemacht,
trpný rod		Präteritum:	er war gemacht.

2.1.5 neurčité tvary (infinite Formen)

infinitív činný	(Infinitiv Aktiv):	Infinitiv (I)	machen, fahren,
		Präsens:	
infinitív trpný	(Infinitiv Passiv):	Präsens:	gemacht werden,
príčastie prítomné	(Partizip I):		sehend, wandernd,
činné			
príčastie minulé	(Partizip II):		gemacht, gearbeitet, gefahren,
trpné			empfohlen.

2.1.6 „zvláštne slovesá“ („besondere“ Verben)

haben, sein, werden,
lassen,
brennen, kennen, nennen, rennen,
bringen, denken,
wissen,
spôsobové slovesá (Modalverben).

2.1.7 zvrtné slovesá

reinflexive Verben:	sich erholen, sich freuen, sich etwas ausbitten,
teilreflexive Verben:	(sich) beruhigen, (sich) erlauben,
reziproke Verben:	sich lieben, sich helfen.

2.1.8 nepravidelné slovesá (unregelmäßige/starke Verben)

backen	raten; be-
beginnen	rufen; an-
biegen; ab-	scheiden; ent-
bieten; an-, ver-	scheinen; er-
binden; an-, ver-	schlafen; ein-, ver-
bitten	schließen
bleiben	schmelzen; zer-
essen; auf-	schneiden; ab-, zer-
fahren; an-, weg-, ab-, über-, um	schreiben; auf-, ver-
fallen; ein-, aus-, durch-, ge-	schwimmen
fangen; an-	sehen; an-, um
finden; statt-	singen
fliegen	sitzen
fressen	sprechen; be-, ver-
frieren; er-	springen
geben; aus-	stehen; auf-, be-, ent-, ver-
gehen; weg-	steigen; ein-, aus-, um-
gelingen	sterben; aus-
gewinnen	streiten
halten; an-, er-, unter-	tragen; bei-, vor-
hängen	treffen
heißen	treiben
helfen	kommen; an-, be-
trinken; aus-	laden; ein-
tun	lassen
vergessen	laufen
verlieren	leihen; aus-
wachsen	lesen
waschen	liegen
werben; be-	nehmen; auf-, an-, ein-, teil
ziehen; an-, aus-, um-	

2.2 Podstatné mená (Substantive)

2.2.1 rod (Genus)

mužský, ženský, stredný (Maskulinum, Femininum, Neutrum): der Garten, die Tür, das Haus,
rod v zloženinách (Genus der Komposita): der Tiergarten, die Eingangstür, das Gasthaus.

2.2.2 člen (Artikel)

ne- / určitý člen (der un- / bestimmte Artikel): Dort steht ein Mann. Den Mann kenne ich.
bez člena (der Null-Artikel): mit Frau und Herrn Schmidt, Familie Bauer, Professor Neurath,
Österreich, Berlin, Slowake, Spanisch lernen, Test in Physik, Zeit haben, Musik hören, nach / zu
Hause, Kuchen essen, 100 Gramm Wurst, Frankfurter Zeitungm, Peters Sohn, wessen Auto?,
dessen Tochter.

2.2.3 číslo (Numerus)

Jednotné číslo (Singular):

- podstatné mená len v jednotnom čísle (Singularantum): das Geld, das Alter, der Frieden, die Zeit, die Kälte, die Geduld, der Lärm...
- vlastné mená: der Schwarzwald,
- látkové mená: der Zucker, das Wasser,
- abstraktné mená: der Hunger, die Klugheit,
- spodstatnené neurčitky: das Schwimmen.

Množné číslo (Plural):

- podstatné mená len v množnom čísle (Pluraletantum): die Ferien, Tropen, Eltern, Kosten, Geschwister...

Zakončenia množného čísla (Pluralendungen):

Mužský rod (Maskulinum):

- koncovka: -e/ä, ö, ü, äu-e: Tage/Säle, Söhne, Flüsse, Bäume, Tische,
- koncovka -er/ä, ö, ü, äu-er: Geister/Wälder, Götter, Würmer,
- koncovka 0/ (Nomen, die auf -er, -en, -el, -chen, -lein enden) ä, ö, ü: Onkel, Fehler/Väter, Böden, Brüder,
- koncovky -n, -en: Kollegen, Bären, Seen, Schmerzen, Spatzen, Herrn,
- koncovka -s: Klubs, Jungs, Zoos, Staus.

Ženský rod (Femininum):

- koncovky -n, -en: Katzen, Uhren, Fristen,
- koncovka -e/ä, ö, ü, äu -e: Kenntnisse/Hände, Nöte, Kühe, Bräute, Bäume, 0/ö, ü: Töchter, Mütter,

- koncovka -s: Muttis, Omas.

Stredný rod (Neutrum):

- koncovka -e: Jahre, Gerichte, Geräte, Geräusche, Gedichte,
- koncovka -er/ä, ö, ü, äu-er: Kinder/Dächer, Dörfer, Güter, Häuser, Länder, 0/ö: Gebirge, Klöster,
- koncovky 0 (Nomen, die auf -er, -en, -el, -chen, -lein enden): Mädchen, Zeichen, Fenster, Muster,
- koncovka -s: Autos,
- koncovky -n, -en: Augen, Ohren, Betten.

2.2.4 pád (Kasus) - singulár / plurál

Nominativ	der/ein	das/ein	die/eine	die/-
Genitiv	des/eines	des/eines	der/einer	der/-
Dativ	dem/einem	dem/einem	der/einer	den/-
Akkusativ	den/einen	das/ein	die/eine	die/-

2.2.5 zdrobneniny (Deminutiva)

- chen: das Männchen, das Brötchen, das Blümchen, das Bäumchen, das Bettchen,
- lein: das Büchlein,
- i: die Mami, der Vati.

2.2.6 spodstatnené prídavné mená (substantivizované Adjektive)

der Bekannte, mit einem/meinem Verwandten, beide Kranken, viele Verletzte, etwas Neues.

2.2.7 vlastné mená (Eigennamen)

- mená osôb (Personennamen): der kleine Fritz, der Dichter Gerhart Hauptmann / Professor Schmidt, Kinder von Rolf / Rolfs und Helgas Kinder, Doktor Stahls Referat, das Ei, des Kolumbus,
- názvy národov, národností a obyvateľov miest (Einwohnernamen): Berliner/-in, Bratislavaer/-in, Deutsche/-r, Österreicher/-in, Slowake/-kin, Spanier/-in,
- zemepisné mená (geographische Namen): die Schweiz, Deutschland, die USA, der Bodensee, die Ostsee, die Hohe Tatra, die Alpen.

2.3 Prídavné mená (Adjektive)

2.3.1 v prísudku (prädikativ)

v základnom tvare (in der Grundform): Das Wetter ist, wird, bleibt schön.
Das kommt mir interessant vor.
Ich halte das für richtig.

2.3.2 v prívlastku (attributiv)

v základnom tvare (in der Grundform): ganz Berlin, halb Europa,

skloňovanie (Deklination):

- po určitom člene (nach dem bestimmten Artikel): der hohe Preis, für die guten Freunde,
aj po: dieser, jeder, jener, solcher, mancher, welcher,
v množnom čísle: alle, beide, keine; meine,
- po neurčitom člene (nach dem unbestimmten Artikel): eine kleine Pause, mit einem netten Jungen,
aj po: kein, mein,
bez člena: kalter Tee, kluge Worte, saure Gurken,
aj po: zwei, viele, einige, andere, einzelne, mehrere, verschiedene, zahlreiche, unzählige
viele schöne Tage.

2.3.2 stupňovanie (Komparation)

1. stupeň (Positiv): Er ist (nicht) so groß wie Peter.
2. stupeň (Komparativ): Er ist größer als ich.; ein/kein kleineres Haus,
3. stupeň (Superlativ): Sie ist die klügste.
Er ist der schnellste von (unter) allen.

zvláštne formy (besondere Formen): gut, viel, hoch, groß, nah.

2.3.3 zemepisné prídavné mená

die Weiße Elster, der Thüringer Wald,
Bratislavaer Burg,
Schweizergarde,
Holsteinische Schweiz, Britisch-Honduras,
eine deutsch-amerikanische Flugverbindung,
Großbritannien.

2.4 Zámená (Pronomen)

- osobné (Personalpronomen): ich, du,
- privlastňovacie (Possessivpronomen): mein, dein,
- ukazovacie (Demonstrativpronomen): der, die, das; dieser, jener, derselbe,
- opytovacie (Interrogativpronomen): wer, was, welcher, was für ein,
- zvrátané (Reflexivpronomen): mich/mir, dich/dir,
- vzťahné (Relativpronomen): der, die, das,
- neurčité (Indefinitpronomen): einer, eine, eins / welche, man, jemand, jeder, alle, alles, etwas, ein bisschen, viel/-e, wenig/-e, einige, mehrere,
- vymedzovacie (Negationspronomina): kein; keiner, keine, keins; niemand, nichts.

2.5 Číslovky (Numeralien)

- základné (Kardinalzahlen): eins, sechzehn, siebzehn, dreißig, einundsiebzig, tausend, eine Million, Fünf Tassen sind schon sauber,
- násobné (Wiederholungs-, Vervielfältigungszahlwörter): einmal, dreimal,
- radové (Ordinalzahlen): der erste, dritte, siebte, achte, hundertste, mein zweiter Urlaub, der zwanzigste Versuch,
- vypočítania (Aufzählungswörter): erstens, zweitens, drittens,
- zlomky (Bruchzahlen): ein Drittel, Viertel eine Hälfte, dreieinhalb,
- desatinné čísla: eins Komma fünf,
- určovanie času (Zeitangaben): um halb zwei, zehn nach eins, fünf vor drei,
- dátum, letopočet: Es passierte am siebten März 2000, im Jahre 1994. Er ist 1989 geboren.
- vyjadrenie množstva (Mengeangaben): ein Meter, zwei Kilogramm, sechs Liter, drei Stück Seife, vier Flaschen Saft, zwei Paar Schuhe,
- mena (Währung): Euro,
- počtové úkony (Rechnen): sechs plus (minus, mal, dividiert durch) zwei,
- spodstanené číslovky (substantivierte Zahlwörter): eine Eins in Deutsch, mit einer Sechsfahren, ein Hundert, eine Milliarde.

2.6 Príslovky (Adverbien)

wie, wo, woher, wohin, hier, dort, oben, rechts, drinnen, heute, bald, damals, schon, bisher, seitdem, manchmal, mehrmals, anders, gern, sehr, so, besonders, mehr, meistens, genug, völlig, wohl, vielleicht..., also, deshalb, sonst, trotzdem.

2.6.1 stupňovanie

sehr, viel, gern, oft.

2.6.2 zámenné príslovky (Pronominaladver)

opytovacie: Worüber ärgerst du dich?

ukazovacie: Ich träume davon.

2.6.3 príslovky smeru

Gehst du hinauf? Komm herein!

Bring das Buch 'runter!

Ich setze mich dorthin. Holst du das hierher?

2.7 Predložky (Präpositionen)

- predložky s datívom: aus, bei, mit, nach von, zu, seit, ab, seit, von – bis, von,
- predložky s akuzatívom: durch, für, gegen ohne, um, bis,
- predložky s datívom alebo akuzatívom: an, auf, in, über, unter, vor, hinter, neben, zwischen, predložky s genitívom: während, dank, trotz.

2.8 Častice (Partikeln)

ja, nein, doch, bitte, danke, aber, doch, ja, bloß, nur, eben, denn, eigentlich, einfach, schon, überhaupt, wohl.

2.9 Citoslovčia (Schallwörter)

Autsch!, Au!, Ah!, Oh!, Uh!, Ach..., Uff!, Sssst!, Hurra!, Bravo!..., wau, miau, peng.

3. Vetná skladba (Syntax)

3.1 Jednoduchá veta (Einfacher Satz)

3.1.1 postavenie slovesa (Stellung des finiten Verbs)

- určitý slovesný tvar na druhom mieste:
Er fährt nach Australien. Warum fährt er nach Australien?
- určitý slovesný tvar na prvom mieste:
Kommst du heute zu uns? Komm heute zu uns!

3.1.2 vetný rámec (Satzklammer)

na konci vety stojí:

- infinitív: Ich muss morgen nach Hause fahren.
Lässt du mich ein bisschen ausruhen?

	Ich werde für 2 Jahre in die USA fahren.
- príčastie minulé:	Wir haben alles in 2 Stunden geschafft.
	Das Haus ist vor 10 Jahren gebaut worden.
- odlúčiteľné predpony:	Ich mache das Fenster zu.

3.2 Súvetie (Zusammengesetzter Satz)

3.2.1 prirad'ovacie súvetie (Satzverbindung)

- priamy slovosled po spojkách: und, aber, oder, sondern, denn, doch,
Heute abend bleibe ich zu Hause und sehe fern oder gehe ins Kino.
- nepriamy slovosled po spojkách: darum, deswegen, dann, trotzdem, also, sonst,
Hilf mir, bitte, sonst schaffe ich das nicht.
- dvojice spojok (zweiteilige Konjunktionen): nicht nur – sondern auch, weder – noch,
entweder – oder, sowohl – als auch,
Er ist nicht nur in Mathe gut, sondern auch in Chemie.

3.2.2 podrad'ovacie súvetie (Satzgefüge)

slovosled: Sie liest gerne, wenn sie Zeit hat.
Wenn sie Zeit hat, liest sie gerne.

Spojky (Konnektoren):

- der, die, das, wer, was, wie, wohin, womit,
Mir gefallen Städte, deren Straßen sauber sind.
- dass, so dass, wie, als, als ob, wenn, weil, da, obwohl,
Ich wünsche mir, dass du Glück hast.
- während, solange, seit / seitdem, bevor, bis,
Während du geschlafen hast, habe ich alles aufgeräumt.
- damit / um...zu, ohne dass / ohne...zu, statt dass / statt...zu,
Ohne dass ich es mit ihm verabredete, kam er. Ohne zu grüßen, verließ er den Raum.
- so – wie, je – desto, so – dass,
Je mehr du spielst, desto besser bist du.

Časová súslednosť (Zeitenfolge):

- súčasnosť dejov (Gleichzeitigkeit):
Ich schreibe einen Brief, während du nähst.
- predčasnosť dejov (Vorzeitigkeit):
Wenn/nachdem du den Brief geschrieben hast, bringe ich ihn zur Post.
Als/nachdem du den Brief geschrieben hattest, brachte ich ihn zur Post.

- následnosť dejov (Nachzeitigkeit): Ich warte, bis du ankommen wirst / ankommst.
Wir essen noch eine Kleinigkeit, bevor wir weggehen werden / weggehen.
- nereálne deje (Konjunktiv II): Wenn ich mehr Geld hätte, könnte ich mir ein schönes Haus kaufen. Wenn er nur früher kommen würde / käme!
- prítomnosť, budúcnosť: Du siehst so aus, als ob du krank wärest.

Nereálne deje (Konjunktiv II):

- prítomnosť:
Wenn ich mehr Geld gehabt hätte, hätte ich mir ein schönes Haus kaufen können.
Wenn er nur früher gekommen wäre!
- minulosť:
Du machtest so ein Gesicht, als ob du krank gewesen wärest.

3.3 Nepriama reč (Indirekte Rede)

In der Auskunft wurde mir gesagt, dass der Bus um 16 Uhr abfährt. "Mir geht es gut." "Wir kommen wohl noch rechtzeitig." "Ich war gestern zu Hause." "Wir haben ihn leider nicht gesehen." "Ich werde etwas später kommen." "Wir werden etwas später kommen."

3.4 Jednoduchý a závislý neurčitok

3.4.1 jednoduchý neurčitok (der reine Infinitiv) po

- modálnych slovesách: Wir können heute länger bleiben.
- slovesách zmyslového vnímania: hören, sehen, fühlen, spüren; Siehst du ihn kommen.
- pohybových slovesách: gehen, kommen; Gehst du immer mit Hühnern schlafen?
- slovesách: lassen, lernen, lehren, helfen, bleiben, brauchen; Wir lassen ihn laufen.

3.4.2 neurčitok s zu (Infinitiv mit zu)

Er hatte vor, auszuwandern.

Es ist wichtig, regelmäßig zu trainieren.

Ich habe genug Zeit, mich auszuruhen.

Was hast du zu sagen? Die Regeln sind zu halten.

3.5 Neurčitkové vety (Infinitivsätze)

Infinitivsätze: Er wünscht sich, mit uns gehen zu können. Sie versprach, noch heute zu kommen. Er ist ausgewandert, um besser zu leben. Statt zu lernen, gingen sie ins Kino. Sie ging, ohne sich zu verabschieden.

3.6 Vyjadrovanie modality

dürfen

dovolenie/zákaz: Sie dürfen (nicht) ein Wörterbuch verwenden.

výzva: Sie dürfen nicht alles glauben.

können

možnosť: Kannst du heute zu mir kommen?

schopnosť: Ich kann schwimmen.

dovolenie: Sie können hier rauchen.

predpokladaná možnosť: Das könnte stimmen.

mögen

vnútorná tendencia: Ich mag kein Sauerkraut. Ich möchte eine Tasse Kaffee.

müssen

nutnosť: Du musst pünktlich sein.

rada, úloha: Ich muss zum Arzt.

sollen

povinnosť: Ich soll auf meine kleine Schwester aufpassen.

výzva: Du solltest endlich den Brief schreiben.

neistota: Sollte ich mich irren/geirrt haben?

wollen:

zámer, úmysel: Ich will nach Hause gehen. Er will Medizin studieren.

lassen:

dovolenie/zákaz: Lass mich das machen! Ich lasse dich (nicht) in die Disco.

výzva: Lass uns nach Hause gehen. Lass es dir schmecken!

odkaz: Meine Eltern lassen dich grüßen.

3.7 Zápor (Negation)

nein: Schläft sie? Nein, sie ist wach.

nicht: Wir arbeiten heute nicht. Wir arbeiten nicht heute, sondern erst morgen. Wir haben lange nicht gearbeitet. Nicht alle haben Lust zu kommen.

nichts: Ich mache jetzt nichts.

kein: Das ist kein guter Vorschlag.

niemand: Niemand kann mir helfen.

4. Lexika (Lexik)

Pri vymedzení rozsahu produktívnej a receptívnej slovnej zásoby sa vychádzalo z platných vzdelávacích dokumentov (osnovy, štandardy), z objemu slovnej zásoby najpoužívanejších učebníc

(viď zoznam odporúčanej literatúry) a z tematických okruhov cieľových požiadaviek, ktoré špecifikujú potrebný rozsah slovnej zásoby na zvládnutie danej úrovne.

Úroveň B1: 1800 – 2000 lexikálnych jednotiek aktívne, 500 receptívne.

Rozsah slovnej zásoby je daný:

- základnými tvarmi lexikálnych jednotiek: Freund, arbeiten,
- tvarmi odvodenými pomocou predpôn a prípon: Freundschaft, befreundet, bearbeiten, arbeitslos,
- zloženinami: Freundeskreis, Zusammenarbeit, arbeitssüchtig,
- zmenou slovného druhu: freundlich, Arbeit,
- tvorbou skrátených tvarov: Uni, Lok, Abi,
- používaním skratiek, cudzích slov, internacionalizmov: ICE, EU, online, Student.

Nevyhnutnou súčasťou aktívnej slovnej zásoby sú:

- ustálené predložkové väzby so slovesami, podstatnými menami a prídavnými menami: bitten um, stolz auf, Angst vor,
- kompenzačné vyjadrovanie: Ich brauche einen Flaschenöffner. Ich brauche etwas, womit ich die Flasche aufmache.

Úpravy cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z nemeckého jazyka úroveň B1 pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Žiaci so sluchovým postihnutím

Počúvanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia.

Zvuková stránka jazyka

Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú a nepresnosti výslovnosti v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v nemeckom jazyku.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Tematické okruhy

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Čítanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v nemeckom jazyku.

Nepresnosti výslovnosti a plynulosti reči v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Použitá literatúra

ŽILOVÁ R. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z nemeckého jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 73 s. ISBN 978-80-89225-81-1.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2006. 252 s. ISBN 80-85756-93-5.

Profile Deutsch, Langenscheidt Berlin, Nemecko. 2002, 168 s. ISBN 3-468-49463-7.